

כתר ארם-צובא

THE ALEPPO CODEX

631 ■ 12/2000 ■ כסלו התשס"א

רשות הדואר
ISRAEL POSTAL AUTHORITY
השירות הבולאי PHILATELIC SERVICE

עשר שנים במקומות שונים. ב-1957 נמסר לידי מרכזי פחאם והוא הוציאו בסתר לתורכיה. ב-23 בינואר 1958 הגיע "הכתר" לירושלים ונמסר לידי הנשיא בן-צבי. למרבית הצער, יש ב"כתר" שבידינו רק 295 מתוך כ-487 הדפים שהיו בו. מן התורה יש בידינו רק ששה פרקים אחרונים. כתב היד נמסר למכון בן-צבי כהקדש ומוצג בהיכל הספר במוזיאון ישראל בירושלים.

אמנון שמוש

בבול נראה תרשים של ספר פתוח. בבול מודגשות המילים "כתר ארם צובא" לפי הגופן המקורי של האותיות ב"כתר". בבול, בשובל ובמעטפה נראים סימנים המופיעים בהתחלה של כל פרשה בתורה, וכמו כן אותיות וסימנים מהמסורה. בחלק השמאלי העליון של הבול - תרשים של האגף המזרחי בבית הכנסת בחאלב. מתחתיו שמות של אישים הקשורים ל"כתר" - שלמה בן-בויאעה, אהרן בן-אשר, הרמב"ם, ושמות של מקומות כתיבתו וגולגוליו של הכתר - טבריה, חאלב, ירושלים.

במעטפה נראה איור של התיבה בבית הכנסת הקדמון בחאלב. האיור לקוח מתוך ספר מסע בשם "Casale Pilgrim", איטליה, המאה ה-16. בכתובת רשום: "בחאלב נמצא בית כנסת רחב ידיים ויפה...". הספר נמצא באוניברסיטת לידס, ספריית ברוטרטון, אוסף ססיל רות; התצלום באדיבות ארכיון התצלומים, בית התפוצות, תל-אביב.

כתר ארם-צובא" הוא כתב היד העתיק ביותר של תנ"ך שלם המוכר לנו. ככל הנראה, הוא גם המקור המוסמך המדויק והמקודש ביותר, הן של הטקסט המקראי והן של מערכת הניקוד, הטעמים והמסורה; זה מה שעושה אותו לנכס הראשון במעלה בעולם כתבי היד העבריים והיהודיים, לגדול בערכו הדתי, המדעי והכלכלי יותר מכל כתב יד אחר של המקרא.

"הכתר" נכתב בידי הסופר שלמה בן בויאעה לפני יותר מאלף שנים, הוגה, נוקד ונמסר בידי בעל המסורה אהרן בן-אשר, האחרון והחשוב בשושלת בן-אשר שקבעה את הנוסח המקובל של המקרא. למעמד מיוחד של סמכות, כבוד וקדושה, הגיע הספר בזכות המסורת העתיקה, שזהו כתב היד שהיה בפני הרמב"ם ועליו הסתמך בשעה שקבע את הלכות ספר התורה ואשר אליו התכוון באומרו "ועליו סמכתי בספר התורה שכתבתי כהלכותי" (משנה תורה, ס' אהבה, ח', ד').

המחקרים האחרונים מאששים את המסורת הקדומה ומעלים סברה, שהרמב"ם קידש וקבע כהלכה לדורות כל מה שמצא ב"כתר". סברה נוספת היא שלפניו הטופס הראשון של תנ"ך שלם שנכתב אי פעם, ומכאן התואר "כתר" והמסורת ש"כתרים קדושים בעיני העם יותר מקדושת ספר תורה".

"הכתר" נכתב בארץ ישראל בראשית המאה ה-10, נשדד והורד למצרים בסוף המאה ה-11, והובא לקהילת ארם-צובא (חאלב) אשר בסוריה למשמרת בסוף המאה ה-14, ייתכן שבידי נכד-נינו של הרמב"ם. חכמי ארם-צובא ונגידה שמרו עליו מכל משמר במשך כשש מאות שנה.

בפרעות שנעשו ביהודי חאלב בדצמבר 1947, בעקבות הכרזת האו"ם על הקמת מדינת ישראל, נשרפו בתי הכנסת ונפגע "הכתר", שהיה שמור במערת אליהו בבית הכנסת הקדמון. הוא ניצל בחלקו הגדול בידי אנשי הקהילה, והוסתר במשך

מעצב הבול: אהרן שבו

STAMP DESIGNER: AHARON SHEVO

The Aleppo Codex

The Aleppo Codex is the earliest known manuscript comprising the full text of the Bible. In all probability, it is also the most authoritative, accurate, and sacred source document, both for the biblical text, and for its vocalization, cantillation and "Massorah". As such, it has achieved a position of pre-eminence among Hebrew and Judaic manuscripts and has greater religious and scholarly import than any other manuscript of the Bible. The Codex was copied by the scribe Shlomo Ben-Buya'a over one thousand years ago. The text was then verified, vocalized and provided with the "Massorah" by Aaron Ben-Asher, the last and most prominent member of the Ben-Asher dynasty, which shaped the Hebrew "textus receptus" of the Bible. A time-honored tradition invests the Codex with a unique aura of authority, reverence and holiness. This tradition maintains that this was the manuscript consulted by Maimonides when he set down the exact rules for writing scrolls of the Torah (deduced from his comment: "I used it as the basis for the copy of the "Sefer Torah" which I wrote according to the Law" (Mishneh Torah, Book II, "Ahavah, Hilkhot Sefer Torah", viii, 4).

Recent research bears out the traditional account of the manuscript's origins, and establishes the likelihood that Maimonides indeed sanctified and codified everything that he found in the Aleppo Codex for future generations. Furthermore, it is widely believed that the Codex represents the first complete manuscript of the Bible ever written. This explains why it is termed a "crown", and elucidates the adage that "crowns are holier to the people than are Scrolls of the Law". The Codex was written in Eretz Israel in the early tenth century, looted and transferred to Egypt at the end of the eleventh century, and deposited with the Aleppo community at the end of the fourteenth century, perhaps by the great-great-great grandson of Maimonides.

The rabbis and elders of the community guarded it jealously for some six hundred years.. During the riots against Jews and Jewish property in Aleppo in December 1947, which followed in the wake of the United Nations resolution to establish a Jewish state in Palestine, the community's ancient synagogue was put to the torch and the Codex, which was kept in the synagogue's "Cave of Elijah", suffered damage. Members of the community managed to save most of it and concealed the salvaged sections for about ten years in several different hiding places. In 1957, two elders of the community entrusted the surviving portions of the Codex in the hands of Mordechai Faham, who smuggled it out of Syria into Turkey.

On January 23, 1958, the Aleppo Codex was brought to Jerusalem and entrusted to President Ben-Zvi. Unfortunately, the manuscript in our possession today contains no more than 295 of the original 487 leaves. Only the last six chapters of the Pentateuch have survived.

The manuscript was entrusted to the Ben-Zvi Institute and is exhibited in the Shrine of the Book at the Israel Museum in Jerusalem.

Amnon Shamosh

חותמת
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION

The stamp shows an open book. The words "Keter Aram Zova" written in the same lettering as in the original Codex are emphasized on the stamp. Characters that appear at the beginning of each chapter of the Bible as well as characters and letters from the Massorah can be found on the stamp, its tab and on the first day cover.

A sketch of the east wing of the Aleppo Great Synagogue is depicted on the top left side of the stamp. Underneath are names of people connected with the Codex: Shlomo Ben Buya'a, Aaron Ben-Asher, Rambam and names of places of where the Codex was written and discovered: Tiberias, Haleb and Jerusalem.

An illustration of the reader's desk (tebah) in the Aleppo Great Synagogue in Syria is shown on the first day cover. The illustration is taken from the Jewish traveller's diary "Casale Pilgrim", Italy, 16th century in which is written "in Aleppo there is a large and beautiful synagogue". The diary is housed in the University of Leeds, Brotherton Library, Cecil Roth Collection. The photograph is reproduced with courtesy of the photograph archives of the Diaspora Museum, Tel-Aviv.

THE ALEPPO CODEX

Issue: December 2000
Designer: Aharon Shevo
Stamp Size: 30.8 mm x 30.8 mm
Plate no.: 429
Sheet of 15 stamps, Tabs: 5
Printers: Government Printers
Method of printing: Offset

LE CODEX D'ALEP

Emission: Decembre 2000
Dessinateur: Aharon Shevo
Format de timbre: 30.8 mm x 30.8 mm
No. de planche: 429
Feuille de 15 timbres, Bandelettes: 5
Imprimerie: Presses du Gouvernement
Mode d'impression: Offset

MANUSCRITO DE ALEPPO

Emission: Diciembre de 2000
Dibujante: Aharon Shevo
Tamaño de sellos: 30.8 mm x 30.8 mm
No. de plancha: 429
Pliegos de 15 sellos, Bandeletas: 5
Imprenta: Imprenta del Estado
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל אביב-יפו 68021
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel Aviv-Yafo